

[Různá témata]

Ladislav Hejdánek

◆ diktát, česky, vznik: 1976

◆ dictate, Czech, origin: 1976

[Různá témata - diktáty, vyprávění o výsledku] [1976]

[strojový, neredigovaný přepis – model Gemini Pro 3 preview]

Západní takzvaná svobodná společnost stojí před rozhodujícím dějinným předělem. Asi v tomto smyslu. Komunistický typ socialismu je možný jen za předpokladu, že tady jsou systémy jiné. Sám o sobě není schopen obstát. Je to tak, jako když se přemnoží nějaký typ organismu, tak v jednu chvíli už přestává být schopen se vyživit a nastává hromadná smrt. K tomu v každém případě jednou musí dojít, ale jde o to, zda západní svobodný systém najde vhodné protilátky, aby se nenechal ještě před tímto rozpadem zlikvidovat touto infekcí, touto parazitární pohromou.

Jestliže ale najde vhodné protilátky, tak to znamená jaksi vymezit oblast, kam onen parazitární, ke konečnému rozpadu předem odsouzený systém nebude mít přístup, kam nemůže proniknout. A toto je základní otázka, před kterou takzvaná svobodná společnost stojí. Konec.

Potíže s vymezením filosofie jsou taky srovnatelné s potížemi, které provázejí pokusy o postižení toho, co to je život. Tak například bychom mohli říci, že jednou ze základních vlastností života je, že je chemicky vybudován na sloučeninách uhlíku. Ovšem my už dnes víme, že nelze vyloučit, že by za jiných podmínek na jiných planetách, obíhajících kolem jiných hvězd než našeho Slunce, byl možný život nebo přinejmenším organické – už dneska známe organické sloučeniny, které jsou vybudovány na sloučeninách křemíku. A tak si představte, že bychom se setkali se živými tvory, kteří by byli organizováni biologicky, chemicky, fyziologicky takto úplně jiným způsobem, ale jinak by se hýbali a množili, byli by schopni regenerovat po utrpění menších zranění nebo i větších zranění a tak dále, úplně obdobně jako organismy, které my známe, i když by jistě vypadaly úplně jinak. A my bychom řekli: no to není život, protože to není založeno na uhlíku. Je to nesmysl. Ale my jsme k tomu nakloněni, protože my neznáme jiný život než založený na uhlíku.

No a teď když budeme vykazovat, co to je filosofie, no tak my jsme vlastně ovlivněni tím, co až dosud filosofie byla. My známe filosofii toho a toho typu. A dokud se nesetkáme s filosofií jiného typu, tak máme dojem, že filosofie je to a to. No tak je jasné, že v posledu není možné, aby filosofie byla omezena a vymezena jenom tím, co si nějaká filosofie, nějaký filosof o své práci myslí, nějaká filosofie o sobě, co si myslí? A protože na druhé straně neexistuje žádná jiná instance, která by mohla rozhodnout, co filosofie je a není, nežli to jenom filosofie sama. A filosofie sama je tímto způsobem omezena, je pod vlivem toho, jak sama myslí, a pod vlivem toho, jak až dosud se filosofie rozvíjela.

Tak vlastně není v posledu možné ani pro filosofii, a pro žádnou jinou disciplínu není možné odborně, legitimně rozhodnout, co to je filosofie. Proto pro filosofii je otázka, co to je filosofie, základní filosofickou otázkou, základním filosofickým problémem. Není to nic, z čeho by filosofie vycházela, nýbrž je to něco, co projektuje, co v jakési vizi filosofické dohlédá nebo jenom cípečkem zahlédá někde v budoucnosti. A ovšem každá filosofie je nebo má být otevřena kdykoliv revidovat své pojetí filosofie a revidovat je v tom směru, v kterém se ukazuje lepší cesta filosofická.

No a protože tady není tedy žádná vnější objektivní soudná stolice a protože tím arbitrem nemůže být ani sama filosofie, je zřejmé, že to, co je filosofie, musí záviset na něčem jiném než na tom, čím až dosud filosofie byla anebo čím je teď. Na něčem, co teprve bude. Co přichází z budoucnosti. A z budoucnosti ovšem nepřichází filosofie. Filosofie vychází do budoucnosti této rozhodující instanci vstříc. Z budoucnosti tedy nepřichází filosofie, nýbrž přichází to, co v posledu filosofie musí vždycky respektovat, co je pánem, normou každého filosofického myšlení, totiž pravda. A tak když chce

filosofie vydat počet z toho, čím je, a když chce nastínit svůj projekt, svůj program toho, čím chce být, čím by měla být, tak musí mluvit o pravdě.

Tricátého osmý sedmdesát šest. Dunaj, odpoledne ke třetí hodině.

No tak já jsem tam přišel takřka na chlup přesně. Ale trvalo to dost dlouho, než pro mě přišel chlapík, který se představil jako Šíma. A takový mladší člověk, který tam celkem k tomu nic nepříčinil, neměl žádné připomínky a psal protokol.

Ten mě dovedl nahoru, jel se mnou výtahem, dovedl mě do takové kancelářičky, no a tam mi řekl, jestli si chci odložit. Tak já myslel, že ještě aspoň někam jinam, tak jsem si jako odložil. No a on mi řekl, pak ať si sednu, kde chci. No a odešel.

Takže jsem tam zůstal sám a trvalo to strašně dlouho, než zas prostě přišel a pak ještě šel zas pryč a to až nakonec tam přišel ještě s jedním, pak mezitím tam někdo nakoukl. A přišel ještě s jedním starším člověkem, který se představil tak nesrozumitelně, to zamumlal, že jsem tomu nerozuměl, tak jsem se ho zeptal, jak se jmenuje, a on popuzeně odpověděl: „No Čuně, Čuně! Jak starý český čuně. Nadstrážmistr Čuně.“

No tak to je dost divný, asi se tak nejmenuje. No ale nicméně teda prostě, já jsem ho pro jistotu neoslovoval pak.

No a tak se posadil a začal mi říkat, že jako podle zákona o SNB, že jako podle toho devatenáctého paragrafu mě oni zavolali a že podle toho, že jsem povinen odpovídat na otázky, které oni položí, a že teda jako je to prostě tak nějak na všechny otázky, které položí.

A jestli znám ten paragraf. Já jsem říkal, že ho znám, že ho znám dobře a že bych ho rád doplnil. Že se mě jako sice může ptát na všechno, ale že já jsem povinen odpovídat jenom v případě, že to je v souvislosti s nějakým trestným činem, přečinem nebo přestupkem. No a on říkal: „To ani nemusí být.“ Já jsem říkal: „To musí být, to tam je.“ A on říkal: „To se teda poradte s nějakým právníkem, aby vám řekl, jak to je.“ A já jsem se tak uchechtával, on říká: „To jste neudělal, že jo?“ Jsem říkal: „Ale jo.“ A on říkal: „No a on vám řekl todle?“ Jsem říkal: „Jo, jo, jo.“ A: „Tak vám to řekl špatně.“ Jsem říkal: „No to víte, to je těžká práce. On studoval jenom právnickou fakultu, takže...“

Ale celkem o tom jsme se nebavili. A on pak jsme to jako zakončili, já už nevím prostě, jak to šlo do autu, a on říkal: „Tak abych, že teda jako přistoupíme k věci, tak abych řekl, s kým se stýkám.“ A já jsem mu říkal: „No prosím vás, ještě teda bych rád, kdybyste mi objasnil, v souvislosti s jakým trestným činem se na to ptáte?“ A on říkal: „Teď jsem vám právě vyložil, že to v souvislosti s žádným trestným činem není, že to do žádné souvislosti takové nedávám.“ Jsem říkal: „No tak v tom případě já odmítám na to odpovídat.“ A začali jsme se znova teda o tom hádat.

A on začal dělat tak trochu zlého muže a tak ta atmosféra trochu zhoustla. No a tak já jsem řekl: „No podívejte se, já jsem myslel, že to bude docela jednoduchá věc.“ On mi skočil do řeči a říkal: „No já to považuju za jednoduchou věc.“ Jsem říkal: „No ale teda vyvíjí se to dost teda tak, že to asi na to nevypadá. Já mám dojem, že ještě předtím, když jsem odmítl to říct, tak jo, tak ještě předtím, když jsem odmítl teda na tuhle otázku odpovědět, tak on říkal: ‚No tak, jak chcete, já mám času dost. Já čekám, den má dvacet čtyři hodin, z toho čtyři mně stačí na spaní. Klidně, my si počkáme.‘ Jsem říkal: ‚Já mám taky času dost. Jenom ve dvě hodiny musím vyndat popelnice, páč ráno přijedou popeláři brzo a to musí být připravený. Tak to si odskočím, to je otázka tak maximálně na půl hodiny a zase přijdu zpátky a můžeme pokračovat.‘“

No a on pak teda jako ještě znova, znova jako, že teda, no tak prostě to tak jako furt dokolečka kolem a už to bylo takový jako dost napjatý, on zvedl trochu hlas, já jsem zvedl trochu hlas a tak. No a potom já jsem teda říkal: „Podívejte se, vypadá to, že to teda... Já jsem myslel, že to bude jednoduchá věc. Vypadá to, že to není jednoduchá věc.“ On mě přerušil s tím, že... Jsem říkal: „No a vypadá to na to, že to... Tak podívejte, já bych strašně... Vy stejně to pak budete protokolovat, že jo, budete dělat zápis. Tak já vás žádám, aby se to protokolovalo od samého začátku a vždycky vy nadiktujete otázku, kterou mi dáváte, a když ta otázka tam bude napsaná, tak já na ni budu odpovídat. Aby bylo jasné, jaký otázky mně dáváte. Páč teda jsem předpokládal, že samozřejmě oni mě za to můžou popotahovat, když odmítnu odpověď, že. Tak aby bylo jasné, na jakou otázku jsem odpověď odmítl, že.“

No a tak on na to okamžitě přistoupil. „Dobře, dobře,“ tak jako s takovým výhružným tónem trochu. „Dobře. Přines si, přines si papíry“ a tak. On ten mladej, ten Šíma, ten zatím seděl naproti mně u stolu a dělal si na kus hadru takovýho ošuntělého, si dělal jakýsi poznámky. No tak teda odešel, přinesl si všechny papíry, kopíráky a tak dále, sedl si ke stroji a začal psát. A začal nejdřív na... ten mu řekl: „Napiš mu nacionále“ a odešel, ten starej. Zřejmě ohlásit, že on tam... jinak si nedovedu vysvětlit, proč odcházel. Nebo jestli si šel zakouřit nebo kterého čerta, to já nevím.

Tak ten napsal ty nacionále, ptal se mě, jaké jsem měl původní zaměstnání, tak jsem řekl pomocný dělník a jestli potom co, tak jsem říkal, bylo toho víc, tak jsem mu to všechno nadiktoval. Co tam napsal, to jsem si pak nepřekontroloval, možná že to nenapsal všechno.

A když to potom bylo napsané, tak tenhle, ten údajný čuně se zase vrátil a nadiktoval tam první otázku. Jo, mezitím, co tam ten sháněl papíry, ten mladý, tak jsme pokračovali v diskusi s tím starým.

Ten říkal, že přece víte, s kým se stýkáte. To jsou známé firmy. Například pan Dus, jsem říkal: „No vidíte, tak když ho budete jmenovat, tak já vám vždycky ke každému něco řeknu.“

„Víte přece, že tady u nás taky byl.“ Jsem říkal: „Jo jo.“

„Kdy jsme se naposled viděli?“ Povídám: „V pondělí.“

„A kde?“ Jsem říkal: „Ve Vršovicích na Třicátnících.“

„No vidíte. A kdo tam ještě byl?“ Jsem říkal: „Nebudu odpovídat.“

On říká: „To je chyba, proč nechcete odpovídat?“ Jsem říkal: „No proč, to jste mi neřekl, v jaké souvislosti. A vy jste nikdy žádnou trestnou věc neudělal?“ Jsem říkal: „To je jiná věc, o které nemluvíme, ale řekněte mi teda, v jaké souvislosti, s jakým přečinem nebo trestným činem nebo tak, prostě chcete vědět, kdo byl ve Vršovicích v pondělí na Třicátnících.“

A kromě toho já mám dojem, jestli to není vysloveně trestná věc, že se vás to vůbec netýká. To je věc církevního tajemníka. A ten, když něco bude chtít vědět, tak nebude jednat se mnou, bude jednat s farářem. Teprve když se ukáže, že to je nějaká trestná věc, tak je to vaše záležitost.“

„To jste na omylu, nás zajímá všechno, co se v tomhle státě děje.“

Jsem říkal: „Zajímat vás to může, ale ptát se na to nemáte právo. To jsou věci, do kterých vám nic není. Vy se máte starat jenom o přestupky zákona. Nebo nezákonné jednání. A přítomnost na Třicátnících podle mého není žádný trestný čin, tudíž s tím nemáte vy co dělat.“

Tak jsme se ještě chvíli hádali, mezitím přišel ten mladý. Ten odešel potom, nechal napsat nacionále. Pak se vrátil a nadiktoval první otázku. A otázka zněla: „Rozvedte svůj...“ – to prostě nebyla otázka, takzvaná otázka – „Rozvedte svůj životopis včetně toho, s kterými osobami se stýkáte.“

Tak jsem říkal: „No tak to je pořád dokolečka, já vám přece říkal, že o žádných osobách vám nebudu mluvit.“

„Jestli nechcete odpovědět, tak řekněte, že odmítáte odpovědět.“

Já jsem povídal: „No tak ten životopis vám můžu říct. Jak to má být asi dlouhé?“ On řekl: „Tak středně.“ Tak jsem začal diktovat životopis. Ne, já jsem začal dědečkem.

Že to byl krejčovský tovaryš, chudý, který s rodinou jako jediná česká rodina žil v německé vesnici, že tu a tam taky pracoval jako samostatně, já nevím, jak to tenkrát... už se na to ani nepamatuju, jak se o tom mluvilo, ale vím, že tu a tam vždycky byl u nějakého krejčího a tu a tam, když neměl práci, tak dělal takové drobné vysprávký. Prostě chudý, nemohl dát svým dětem vzdělání.

Můj otec dělal nejdřív obchodního příručího a potom u několika firem obchodních dělal takového účetního. A pak, když přišel do Prahy, tak dostal zaměstnání ve Svazu nemocenských pojišťoven. Byl to sociální demokrat, matka byla v domácnosti. Žili jsme na Vinohradech, já jsem chodil na Vinohradech do obecné školy i do gymnázia. Maturoval jsem rok po válce.

Pak jsem šel na přírodovědeckou fakultu a takové prostě jsem... nakonec ta zaměstnání. A když jsem mluvil o tom, že jsem byl přijat do Filosofického ústavu, tak jsem tam říkal, že jsem tam byl přijat jako nemarxista. K tomu on se pak vrátil, ale až teprve, když jsem to nadiktoval celé. Že jsem byl propuštěný z důvodu reorganizace ústavu, nemohl jsem nic najít, pracoval jsem jako vrátný, noční vrátný v Památníku, přišel nový ředitel, neprodloužil mně smlouvu. Takže jsem zas musel jít někam jinam a tak jsem dělal nejdřív hlídače a vrátného ve Stavbách silnic a železnic a potom že jsem přešel do Paláce Dunaj jako topič.

A zeptal jsem se ho: „Tak to stačí?“ A on říkal: „Jo, to stačí. Tak teď tu druhou polovinu otázky.“

Tak já jsem se tak odmlčel, kouk jsem se na něj a on říkal: „Tak na to nechcete odpovídat?“ Jsem povídal: „No já myslím, že to bude lepší, když ne.“

„Tak tam řekněte: A pokud jde o druhou polovinu otázky, tak zatím odmítám odpovědět, dokud mně nebude sděleno, v souvislosti s jakým trestným činem nebo přečinem a podobně ta otázka je mi kladena.“ Tak to už bylo asi poslední, co jsem říkal.

A potom v průběhu toho, jak jsem diktoval ten životopis, tak on několikrát ještě odešel na delší dobu. Takže zřejmě byly nějaké porady někde vedle. A pak přišel, přečetl si, co jsem udělal. Pak tomu chlapíkovi, tomu Šimovi, dal jakýsi lejtstro, takový svazeček, kde otočil to na nějakou stranu další, ne první, a tadyhle mu řekl, todle aby tam přepsal, tak jako tiše. A se mnou pak navázal hovor, mezitímco ten to přepisoval a neřekl mně co. Říkal: „No vy jste se tam zmínil o tom, že jste nemarxista. To je ale v rozporu. Podívejte se, tady vy teď, tady jste podepsal něco v časopise...“ takzvaných revolučních marxistů a mával s tím v rukou. Já nevím přesně, jak se to jmenovalo, prostě tam byl otištěný ten text jakéhosi dopisu těm právníkům kvůli Chile. To už je stará věc, já nevím, kolik to může být, to už jsou takové dva tři roky.

A tak tadyhle podpisujete něco do časopisu údajně marxistického a říkáte, že jste nemarxista. Já jsem říkal: „Podívejte se, já jsem do toho nic nenapsal, do toho časopisu, s tím já nemám co společného.“

„Jak to, vždyť tam vaše jméno je?“

Jsem říkal: „No ale teda jméno si může otisknout každý. Moje jméno bylo leckde. Ale já jsem podepsal ten dopis. A kdo to vytiskne... to asi nebylo jediné, kde tohle bylo otištěné, ono to bylo leckde. No ale na to já přece nemám nejmenší vliv, kdo si to otiskne.“

A on to zas znova tak blbě opakoval, jako že tady říkám, že jsem nemarxista, a tadyhle to je marxistický časopis, já jenom říkám a znova zas totéž. Tak jsem říkal: „No vždyť já už jsem řekl, že...“ a tak dál, no tak se to opakovalo.

No a tak mezitím tam ten to napsal a najednou on prohlásil, teda já to zkracuji samozřejmě, to trvalo tu hodinku. A on pak říkal: „No tak abychom pana Hejdánka nezdržovali, tak tam tohle ještě napiš: Skončeno, napiš ve dvanáct hodin,“ a dal mi to k přečtení. No a tam ten napsaný kus byl v uvozovkách, prostě je to nějaká domluvená formulace už předem, to zřejmě každému tam tohle dávají, že se mám vyvarovat jakýchkoli činů v rozporu se zákonem a nějakého, teď nevím přesně ten termín, nějakého popouzení občanů proti socialistickému státnímu zřízení.

No. Což teda kdyby mně nedali podepsat, tak to platí stejně, že jo.

No a já jsem to měl přečíst, a tak jsem tam udělal pár oprav, kde chyběly čárky a podobně, a naproti tomu to, co tam bylo, to, co napsali oni, tam bylo několik těžkých chyb, „abyste“ například tam bylo a tak, to jsem neopravil, poněvadž to nebylo moje.

No a podepsal jsem to. Dělal se to ve třech kopiích, tak jsem podepsal všechny tři, na každou jsem musel napsat dole „četl a souhlasí“ a podpis. Dvakrát zdůrazňoval: „Abyste nás nemohl obvinít, že to falšujeme.“ Tam jsem se zachechtal, tak jako no.

A pak jsem říkal: „No tak o tohle hlavně šlo.“

--- další strana (s2.txt) ---

No tak jsem mu říkal, o tohle teda zřejmě hlavně šlo, taková jako výstraha. A on říkal: „Jo, tak vy jste si vybral tohle z toho. No, ale to není všechno. Ale to si ještě budeme mít příležitost, ještě si to říct. Poněvadž jak okolnosti vypadají, tak ještě se tady uvidíme.“

No a tak já jsem mu říkal: „No víte, to je zajímavý, když jsem naposledy mluvil s podplukovníkem, zdejší podplukovníkem Nohou, tak mně říkal, doufám, že už se tady neuvidíme.“

No ale já jsem mu na to říkal: „A to vám můžu říct dneska stejně tak, to přece nezáleží na mně.“

A on říkal: „Na mně to taky nezáleží.“

Jsem říkal: „To vám věřím.“

No a tím to skončilo.

Já to ovšem říkám teď tak jako tak mírumilovně, bylo to takový dost napjatý. Ale celkem velmi korektní, žádný takový nějaký sprostárny, nic takového. Tón byl tu a tam trošku výhružnej, zejména teda na konci takový jako, že se zas ještě uvidíme a tak dál. Fakt je teda, že vypadal dost dožraně, ale zas ne příliš. No a tak jsou dvě možnosti. Buď teda jako že to bylo na zachování jakéhosi dekóra, že tam ještě tohle tak jako skončil, aby to nebylo kór takový trapný. A nebo teda, že se vedle dohodli, že teda se mnou zatočej jinak a neměli připravený materiály, takže prostě si to nechávají na podruhy. To je taky možný, že jestli něco mají nebo to. Ale jinak teda vlastně to bylo úplně chudý takový, o ničem řeč nebyla.

Já nevím. Prostě možná, že skutečně jde hlavně o tohle, prostě aby si udělali čárku, že každého z těch známých, co teda už byli v nějakým tom, tak že varujou teda, aby nic nedělal před těma volbama, no. Tak možná, že jde o tohle. Já jinak nevím, o co by mohlo jít, teda samozřejmě.

No ale oni si můžou vymyslet cokoliv, že přece... On taky mluvil: „No však víte, jak jste dělali takovou věc...“ – sem na ten proces navazoval, že jo, co jste tam dělali a tak. Jsem říkal: „Prosím vás,

proštudoval jste si to? Víte vůbec, co já jsem dělal? Já jsem tam nedělal vůbec nic. A byl jsem odsouzený za tohle nic. A ještě teda i kdybych to dělal, tak to zas ještě nic nebylo, protože prostě bylo to všechno... A ještě navíc to bylo, že se, že prostě jsem, jednak že mně soud nevěřil a jednak že jsem antisocialista, což prostě bylo všechno přitažený za vlasy. Prostě to bylo úplně... Tak takhle odsouzený, víte, o tom se radši nezmiňujte.“

No tak taky toho pak nechal, už jako dál o tom nemluvil.

Jo, ještě teda zapomněl jsem na jednu věc, že když tam mluvil o tom, ukazoval mi teda, jestli jsem podepsal v tom časopise a tak dál, a já jsem říkal, že ne, tak říkal: „No a jak jste se tam do toho dostal? Kdo vás požádal o podpis?“

Jsem povídal, že Hochman.

A on říkal: „Hochman? Tak taky Hochman, jo?“

Takže to vypadalo, jako že tomu asi nevěří, že jo, že prostě se to svádí na něj, protože je pryč, takže není popotahovatelný. No oni prostě, to je jedno. A kdo tam prej byl podepsanej?

„Já vůbec, vůbec neznám.“

A on říkal: „Neříkejte, že neznáte například Baťka?“

No a nevím, proč zrovna řek Baťka, páč já jsem Baťka viděl asi jedinkrát... no teda viděl jsem ho asi třikrát v životě a jedinkrát jsem s ním promluvil asi pět slov. Proč zrovna Baťka, to nevím, jo, ale teda vem ho čert, no.

No a jsem říkal: „Víte, já jsem to nečet. Jednak to jsou nečitelný podpisy a jednak, jednak mě to nezajímá, kdo to podepsal, mě zajímal ten text.“

No a: „A jak to, že Hochman?“

Jsem říkal: „No víte, my se už léta známe.“

„Taky vám píše?“

A jsem říkal: „No to byste moh vědět spíš vy, mně skoro nic nedoručí.“

Na to on nereagoval.

Snad opravdu už je to už, jestli si vzpomenu ještě nějakou volovinu. No a pak teda jako prostě prohlásil na shledanou takovým ještě, ještě zlověstným hlasem. A já jsem se, vzal jsem si tu větrovku a odcházel. Odved mě dolů ten číman zas a ten mě propustil, tam jsme si řekli taky na shledanou. Ten číman se tam choval tak jako naprosto neutrálně. Do ničeho se neplet, jenom to psal. A jenom tu a tam, když prostě jsem jako trochu něco... tak jako takovýho... tak se tak jako zavlnil, tak mírně, ale tak velmi nenápadně, jo. No a tam ten ze začátku se jako rozčiloval, pak se uklidnil a už jenom měl takovej výhrůžnej tón. A jinak teda to proběhlo celkem... No jak říkám, hodinu to skutečně trvalo. V jedenáct jsem tam přišel, teď ještě oni prodleli já nevím nemíň deset minut tím, jak mě nechali čekat, že, možná i čtvrt hodiny. No a bylo asi dvanáct pět a já už jsem o tom teď odcházel.

Ještě říkal v jednom okamžiku, že: „No dyť jsme se přece... Přece to není poprvé, co já vidím vás a co vidíte vy mě.“

Jsem na to nereagoval. Já nevím prostě. Mně povědomej nějak zvlášť nebyl. Možná se tam někde flink při tom vyšetřování nějak nebo to, nevím.

Ist die *Epoche* eine Haltung, welche als Einleitung zum Reich der reinen Phänomene zu dienen berufen ist, also eines Seienden von einem noch nie gesicherten Sein-Sinn, oder ist sie im Wesen ein Akt, der, in seiner ganzen Universalität durchgeführt, den Blick vom Seienden überhaupt wegzuleiten erlaubt auf das Sein – aber nicht bloß das Sein der „reinen Phänomene“, sondern auf den Sinn von Sein überhaupt?

Und anderseits: Gewinnt man das Seiende eines anderen Seins-Sinns als desjenigen von *res (res)* (denn auch die *res cogitans* ist doch eine, selbst wenn ihr das Attribut der Extension fehlt) einfach dadurch, dass man die These des Transzendenten suspendiert, um auf rein Immanentes in absoluter Präsenz blicken zu können? Ist die reflexive Selbsthabe das Ursprüngliche, ist das in ihr *Erblickte* das Wesen des Selbst? Ist sie nicht vor allem dann als die gewichtigste, als die Grundleistung des Subjekts anzusprechen und als solche zu entwerfen, wenn ontische Wahrheit als Gewissheit als Grundleistung des „Subjekts“ gesehen wird? Ist aber eben durch die Epoché nicht etwas sichtbar geworden im Seienden, das gewöhnlich als „Subjekt“ bezeichnet wird, was bei dessen ursprünglichem Erfassen notwendig respektiert werden muss: die Möglichkeit, nicht nur *Seiendes* vor-zustellen, sondern dem zuvor *Sein* zu erfassen?

Musste bei der Husserlschen Problemfassung die Grundlegung der Philosophie als Wissenschaft nicht wesentlich verkürzt ausfallen? Was ist denn bei Husserl durch seine Fragestellung als Antwort auf die Frage nach dem Sinn der transzendentalen Haltung herausgekommen? Was ist der Sinn des Seins der reinen Phänomene? Sie sind „absolutes Sein“, das „nulla re ('re') indiget ad existendum“, weil sie ja selber die Grund-*res* sind. „Durch die phänomenologische Reduktion hatte sich uns das Reich des transzendentalen Bewusstseins als das in einem bestimmten Sinn ‚absoluten‘ Seins ergeben. Es ist die Urkategorie des Seins überhaupt (oder in unserer Rede die Urregion), in der alle anderen Regionen wurzeln, auf die sie ihrem Wesen nach bezogen, von der sie daher wesensmäßig alle abhängig sind.“

Der Sinn dieser Urregion ist also: Die *Grundlage*, das Sub-stratum alles sonstigen Seins zu sein. „Die Kategorienlehre muss durchaus von dieser radikalsten aller Scheidungen – Sein *als Bewusstsein* und Sein als sich im Bewusstsein bekundendes, ‚transzendentes‘, ausgehen...“ (1)

Es ist klar: In der *ontologischen* Fragestellung wurde gegenüber Descartes nicht viel Neues erreicht. Die Grundscheidung der endlichen Seinsweisen ist die kartesianische. Nur der Immanentismus wurde unterstrichen, der Sinn der *res extensa* auf Gegenstandsein abgeblendet, und das Verhältnis beider zum kausal-objektiven ins intentionale gewendet. Aber die Seinsregionen sind nicht die alleinigen Seinsbegriffe, die in diesem Zusammenhang auftreten; Es ist vom Wesen die Rede, von Kategorien und einer Urkategorie, vom Grund und Gegründetem, und das alles heischt doch eine systematische Behandlung auf seinen Sinn – was unterblieben ist, weil man es eilig hat zum Aufbau der Wissenschaft von den reinen Phänomenen, einer ganz *neuen* Wissenschaft.

Ist aber anderseits die Husserlsche Vorstellung von der Möglichkeit einer Doktrin von der „gereinigten Subjektivität“, einer „Subjekt-fassung“ ursprünglicher Art, unbegründet gewesen? Auch dies schlechtweg zu behaupten, wäre einseitig. Man darf sie bloß nicht als dasjenige sehen, wozu in der Epoché der Weg ausschließlich und ursprünglich geöffnet wird. Die Epoché, radikal gefasst, öffnet den Weg zum Sein des Seienden jeder Seinsweise. Aber was zur „Reinigung der Subjektivität“ benötigt wird, ist nicht nur Epoché, sondern die Einsicht in einen geschichtlichen Zusammenhang der Seinsauffassungen. Die Epoché ist imstande, den Blick zu leiten von Seienden auf das Sein. Sie kann den Vorurteil der absoluten Seinsweise des Transzendenten, des Seienden in der Weise der *res extensa*, durchbrechen. Aber ist sie fähig, die Vorurteile in der Auffassung des Seins, die sich hier

durch undurchsichtige Tradition, durch Vermengung des Seins mit Seiendem, durch Mangel des Seinsproblems an Orientierungspunkten ergeben, zu beheben? Die *epoché* warnt uns davor, Seiendes als das einzig mögliche Wissensthema zu betrachten, und den entsprechenden Vorurteil sprengt sie. Aber die im Sein selbst erfolgenden Verstellungen, Verdeckungen und Verschüttungen zu enthüllen, reicht sie nicht hin. Dazu ist nur ein historisches Vorgehen befähigt, welches in den gängigen Seinsvorstellungen und -auffassungen traditionelle Zusammenhänge, undurchschautes Übernehmen, unbefragte Bestände enthüllt, welche in ihrer angeblichen Selbstverständlichkeit durchschaut werden müssen und denen ihre dogmatische Trägheit sozusagen auszujagen ist. Die „gereinigte Subjektivität“ kann erst anvisiert werden, wenn die Wurzeln des Vorurteils der genuinen Selbsterfassung im reflexiven Blick, welcher nichts als die *res cogitans* ergreifen kann, und der Boden, worauf sie wachsen, aufgedeckt werden. Es ist aber die theoretische Haltung eines reinen Blicks doch im Grunde ein Verhalten, das ein „Umwillen seiner“ voraussetzt, darum mehr als einen „reinen“ Blick, der ein Gegenwartsblick wäre, und im „Umwillen“ eine „Nichtgleichgültigkeit“, ein „Es geht um etwas“; und dies alles sind Strukturen, welche zwar reflexiv zu fassen sind, aber auf ein wesentlich verantwortlichen und agierendes Sein des Hinweisen, welches also als ursprüngliches zu gelten hat und dem vorstellenden Verhalten, worum der kartesische Ansatz sich vorwiegend, wenn nicht ausschließlich kümmert, vorgeordnet ist. Auf diese Weise kommt nicht nur die ursprünglichere Zeitlichkeit des menschlichen Erlebens, das Gewärtigen und die Lage, worin wir uns schon „befinden“, in den Blick, sondern auch das Phänomen der Verantwortung als Über-Antwortung und darin auch die Aufgabe, das „subjektive“ Wesen als *freies*, sittliches, ontologisch in eins mit dem Verstehenden zu fassen.

Ist dies eine dogmatisch-metaphysische Fassung des Problems...

Atd.